

zor rekursního soudu opírající se o to, že jde o nárok soukromoprávní, sdíletí nelze. Tato vlastnost nároku nemůže odůvodniti příslušnost řádného soudu, neboť spory v § 4 zákona ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. zák. vypočtené a živnostenskému soudu přikázané, jsou většinou spory o nároky soukromoprávní. Dovolací rekurs bránící se příslušnosti řádného dovolaného soudu jest podle toho opodstatněn a bylo se o něm usnésti, jak se stalo. Otázku, kterou se nižší soudy zabývaly, zda byl žalobcův nárok na nemocenské nesprávným ohlášením u nemocenské pokladny dotčen, pokud se týče, zda může žalobce nastupovati na žalovaného o rozdíl na nemocenské podpoře, zda žalovaný jest ohledně tohoto nároku pasivně legitimován, nelze v tomto údobí sporu řešiti, nýbrž jest ji ponechati rozhodování ve věci samé.

Čís. 7497.

Smlouva mezi Československou republikou a královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců o úpravě vzájemných právních styků ze dne 31. března 1924, čís. 146 sb. z. a n.

Třebas předpis § 34 (1) smlouvy stanovil, že rozhodovati o platnosti manželství, o rozluce a o rozvodu od stolu a lože, jsou příslušnými výlučně úřady onoho státu, jehož příslušníky jsou manželé v době podání žaloby nebo žádosti, jest československý soud příslušným rozhodnouti o žádosti za rozlukou manželství příslušníků jihoslovanských podle § 17 rozl. zák., vyslovil-li tuzemský soud pravoplatně rozvod manželství jich od stolu a lože. Nález československého soudu o rozluce jest však účinným pouze pro území Československé republiky.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1927, R I 954/27.)

Žádost manžela, bydlícího v Lublani, by bylo rozloučeno jeho manželství s manželkou, bydlící v Praze, soud první stolice (zemský civilní soud v Praze) odmítl pro nepřislušnost soudu. Důvody: Podle čl. 34 smlouvy mezi republikou Československou a Královstvím SHS. ze dne 17. března 1923, jež nabyla účinnosti dnem 6. července 1924, jsou výlučně příslušnými rozhodovati o platnosti manželství, o rozluce a rozvodu od stolu a lože úřady onoho státu, jehož příslušníky jsou manželé v době podání žaloby nebo žádosti. Přiznáním stran i rozvodovými spisy zdejšího soudu jakož i doklady v nich obsaženými jest prokázáno, že manželé byli a jsou dosud příslušnými do Lublaně Království SHS. a tedy platí o nich shora zmíněné ustanovení. Smlouva ona jest zvláštním zákonem a na věci nemůže změnití okolnost, že zdejší soud o rozvodové žalobě již rozhodl pravoplatným rozsudkem, neboť v nesporném řízení soudce z moci úřední v kterémkoliv období řízení jest povinen příslušnost soudu zkoumati a prorogace stran v řízení nesporném nemá místa. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, poukávav k jeho důvodům, k nimž d o d a l: Rozsudek ve sporu rozvodovém, třebas nabyt právní moci, nemá právní účinnosti při posu-

zování otázky, zda jsou soudy tuzemské vůbec příslušnými k rozhodování o žádosti za přeměnu tohoto rozvodu v rozluku, poněvadž podle čl. 34 smlouvy mezi republikou Československou a královstvím SHS. ze dne 17. března 1923 (čís. 146 sb. z. a n. na rok 1924) jsou k rozhodování o platnosti manželství, o rozluce a o rozvodu od stolu a lože příslušnými výlučně úřady onoho státu, jehož příslušníky jsou manželé v době podání žaloby nebo žádosti, smlouva ta váže oba státy a proto ani žaloba o rozvod tohoto manželství, když oba manželé jsou příslušnými do Lublaně (království SHS.) na tuzemský soud vznesena býti neměla.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších stolic a uložil soudu první stolice, by o žádosti o rozluku manželství po případném dalším jednání znovu rozhodl.

Důvody:

Navrhovatel, bydlícím v Lublani, podal na odpůrkyni, bytem v Praze, v červenci 1927 žalobu o rozvod u zemského civilního soudu v Praze, jenž ji rozsudkem pro uznání ze dne 4. srpna 1927 vyřídil v ten rozum, že rozvod vyslovil z viny žalované manželky. Nastala tedy podle § 20 čís. 1 zák. rozl. příslušnost zemského civilního soudu v Praze i pro žádost o rozluku podanou podle § 17 téhož zákona. Žalobce tuto žádost podal a zemský soud šetřením zjistil mimo jiné výsledkem odpůrkyně i to, že ona s rozlukou souhlasí, ačkoli souhlasu toho k rozluce podle cit. § 17 není zrovna třeba. Nižší stolice však odmítly žádost z důvodu, že manželé jsou příslušni do Lublaně a tudíž státními příslušníky království SHS., takže podle § 34 odst. (1) smlouvy mezi Čsl. republikou a královstvím SHS. ze dne 31. března 1924, čís. 146 sb. o úpravě vzájemných právních styků těchto dvou států příslušnými pro tuto rozluku jsou výlučně úřady jugoslávské. Navrhovatel stojí však v dovolací stížnosti prostě na příslušnosti § 20 čís. 1 rozlukového zákona a má za to, že když řečený rozsudek zemského soudu, na němž se příslušnost ta zakládá, nabyl právní moci, nevztahuje se již na tento případ § 34 cit. smlouvy mezistátní, dále, že rozvodový rozsudek byl vydán na základě prorogace podle § 104 j. n., nebyla tedy žaloba odmítnuta pro nepříslušnost s odvoláním na to, že věc je podle § 34 smlouvy odňata zdejšími soudům, a konečně že jsou manželé v zoufalém postavení, poněvadž prý podle jugoslávských zákonů nemohou v SHS. rozluky docílit, ježto manželství uzavřeno bylo v Praze. Důvod, že když rozvodový rozsudek nabyl právní moci, má to důsledně v zápětí i příslušnost podle § 20 čís. 1 zák. rozl., kryje v sobě jádro, které však z myšlenky pouze nadhozené není viděti, jsouť na snadě vážné námitky hned na první pohled a jest třeba teprv podrobného rozboru, by se ukázalo, že námitky ty neobstojí. Otázka prorogace podle § 104 j. n. sem vůbec nepatří, neboť, je-li příslušnost domovského státu manželů opravdu výlučná, nemá prorogace právního účinku, ježto pak věc je prostě tuzemské pravomoci odňata ve smyslu § 42 j. n. a to jest nepříslušnost nezhojitelná. Prorogací tedy

udánlivá výlučná příslušnost úřadů jugoslávských nebyla dotčena a příslušnost zdejších soudů nebyla založena. Ale ovšem rozvodový rozsudek nabyt právní moci a nelze ho přes všecku nezhojitelnou nepřislušnost již zvrátiti a to je jediné důležité, nikoli to, že spočíval na prorogaci, neboť, kdyby si byl soud příslušnost i bez prorogace osobil, bylo by to stejné. Stesk, že je postavení manželů, nebudou-li připuštěni se žádostí o rozluky k zdejším soudům, zoufalé, byl by, je-li pravdivý, jen důvodem, by se předpisům smlouvy dostalo výkladu hovícího právním potřebám stran, a to se již stalo. Nejvyšší soud totiž otázku »výlučné příslušnosti« úřadu domovského státu manželů probral podrobně již v rozhodnutí ze dne 9. srpna 1927, č. j. R I 661/27, čís. sb. n. s. 7230, kde dospěl k výsledku, že tu přes doslov předpisu nejde o »výlučnou příslušnost« domovského státu tedy o vyřazení čsl. předpisů kompetenčních, zejména též § 20 čís. 1 zák. rozl., z platnosti, nýbrž prostě o otázku právní účinnosti nálezů státu domovského na území státu druhého a naopak nálezů státu druhého na území státu domovského, jak to plyne z výkladu sporného předpisu (odst. 1) s předpisem odstavce 3. téhož § 34 smlouvy, jenž stanoví, že každý stát bude uznávati nálezy státu druhého jen v případě odstavce 1, t. j. jen tehdy, byl-li tento domovským státem manželů. V rozhodnutí tom šlo sice o smlouvu s Polskem ze dne 6. března 1925, čís. 5 sb. pro rok 1926, avšak otázka je táž, protože obě smlouvy mají v bodech, o něž jde, docela stejné znění.

Co podle citovaného § 34 odst. 1 smlouvy platí o rozluce, platí i o rozvodu, i k rozhodnutí o něm jsou podle něho výlučně příslušny úřady domovského státu manželů. A tu by se na první pohled zdálo, že skutečnost, že tu je právoplatný rozsudek čsl. soudů vyslovující rozvod, jest úplně bez významu, neboť lze namítnouti, že, osobily-li si čsl. soudy neprávem příslušnost rozhodovati o rozvodu, je to odbytá věc a nemůže to mítí vliv na otázku příslušnosti k rozluce, která jest nyní na pořadu: že předpis, že příslušny jsou k ní úřady jugoslávské, zůstává nedotčen a soudy čsl. nemohou si tu příslušnost osobovati. Ale při bližším ohledání objeví se tato námitka lichou. § 42 j. n. stanoví, že, je-li věc odňata buď a) vůbec právomoci tuzemské (a to by byl sporný případ), anebo b) aspoň řádným soudům tuzemským, tak že sice patří před právomoc tuzemskou, avšak na pořad správní, má se vysloviti zmatečnost nálezu i řízení a věc pro nepřislušnost zdejší neb nepřípustnost pořadu práva odmítnouti. Ale dejme tomu, že, jak se často skutečně stává, soudy toho neučiní, nýbrž věc rozhodnou a rozhodnutí se stane právoplatným. Jest je možno ještě zvrátiti? Je, ale jen v případě ad b) a to jen dvojí cestou. Buď nejvyšší úřad správní zakročí u nejvyššího soudu podle § 42 druhý odstavce j. n., aneb, osobí-li si i správní úřady příslušnost a nastal kladný konflikt, rozhodne konfliktní senát podle § 3—6 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. Nebyla-li náprava zjednána jedním z těchto dvou způsobů, zůstává nález, byť jakkoli nepřislušně vyneseny, v právní platnosti a musí ho všemi úřady říše býti dbáno. Ale v případě ad a), když jde o věc příslušnou správně před úřady cizozemské, takové nápravy vůbec není, nemůžeť zakročiti ani

cizozemský úřad u nejvyššího soudu ani nemůže rozhodnouti konfliktní senát: nález jakkoli nepřislušný zůstává nutně v tuzemsku v právní platnosti. Tak nikdo neodstraní už rozsudek zemského soudu v Praze ze dne 4. srpna 1927, jímž vysloven rozvod. A v případě R I 661/27 bylo tomu zrovna tak, i tu tuzemský rozsudek vyslovivší rozvod nabyt právo-platnosti. Následek je prostě jen ten, že tento rozsudek na polském území a onen na jugoslávském nebude uznáván, ale zde zůstává v platnosti, byť by nehorázné a proto nemožné, by v Československu odpírán byl právní účinek a platnost právoplatným nálezům čsl. soudů, to by čsl. právní řád sám v sobě byl rozdělen, sám se sebou v rozporu. I nebude moci tedy žádný soud čsl. podati pomocnou ruku k tomu, kdyby jeden z manželů chtěl rozvodu nedbati a druhého nutiti k obnovení manželského společenství. Poněvadž však je rozsudek platný, zakládá také nárok podle § 17 rozl. zákona, ale tu byl by zdejší řád opět sám se sebou v odporu, kdyby hmotný nárok přiznával, odpíral však možnost ho uplatniti, odpíraje forum k tomu potřebné; má-li rozsudek rozvodový v zápětí nárok § 17 rozl. zákona, má tento nárok zase v zápětí příslušnost § 20 čís. 1 rozlukového zákona. Tím vším arci není řečeno, že vynesení už rozsudek o rozvodu bude uznáván také na území příslušného cizího státu, zde tedy v SHS., naopak tam vskutku uznáván nebude, v tom ohledu zůstane pořád účinným čl. 34 smlouvy, t. j. jeho odstavec 3 a v tom se tedy stěžovatel mylí, když myslí, že čl. 34 pro jeho případ vůbec neplatí. A stejně tomu bude i s nálezem čsl. soudu o rozluce.

Čís. 7498.

Dražba podle § 352 ex. ř.

Nebyl-li v dražebním řízení dlužníkem výslovně navržen odklad dražby, nebyl soud oprávněn tak učiniti a to ani k ochraně veřejného zájmu, pokud tuto ochranu domněle ohroženého veřejného zájmu neuplatnil příslušný veřejnoprávní svaz sám pořadem právně vhodným.

Dražební rok nelze stanoviti, dokud usnesení, stanovící dražební podmínky, nenabylo právní moci.

Útraty (dovolacího) rekursu nelze tu přisouditi.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1927, R I 956/27.)

Několik spoluvlastníků vedlo proti ostatním spoluvlastníkům exekuci dražbou za účelem zrušení spoluvlastnictví. Ježto obec U. uplatnila proti spoluvlastníkům nárok podle zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., navrhli dlužníci, by dražební řízení bylo přerušeno, až bude pravoplatně vyřízena otázka přiznání dražených pozemků obci U. jako obecního statku. Soud první stolice zamítl návrh na odklad, rekursní soud odložil exekuci dražbou společné nemovitosti až do pravoplatného rozhodnutí o nároku obce U. na tutéž nemovitost podle zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n. v řízení správ-